

**Чистякова Катерина Олександрівна,
Танська Валентина Володимирівна**
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

ТЕХНОЛОГІЯ ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ПРИЙОМІВ І ЦІКАВОГО МАТЕРІАЛУ НА УРОКАХ ПРИРОДОЗНАВСТВА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Гра є багатоманітним за змістом, характером і формою явищем. Одна з перших класифікацій гри належить К. Гросу, який поділяв ігри на дві групи: експериментальні, спеціальні.

Існує також класифікація ігор, за якою виокремлюють творчі ігри (режисерські, сюжетно-рольові, будівельно-конструкційні, ігри на теми літературних творів (драматизації, інсценування); ігри за правилами (рухливі, сюжетні, ігри з предметами, дидактичні ігри).

Дидактичні ігри – різновид ігор за правилами. Дидактична гра – це гра, спрямована на формування у дитини потреби в знаннях, активного інтересу до того, що може стати їх новим джерелом, удосконалення пізнавальних умінь і навичок.

Структурні компоненти дидактичної гри: дидактичне завдання – визначається відповідно до вимог програми з урахування вікових особливостей (розвиток уявлень про природу); ігровий задум – дидактичне завдання, яке постає в грі перед дітьми у вигляді цікавого ігрового задуму; ігровий початок; ігрові дії – засіб реалізації ігрового задуму; правила дидактичної гри; підбиття підсумків гри.

Дидактичні ігри можуть включатися в урок на різних етапах уроку як структурний елемент, а може і весь урок будуватися як сюжетно-рольова гра (урок-мандрівка).

На уроках доцільно використовувати такі дидактичні ігри, організація яких не потребує багато часу на приготування обладнання, запам'ятовування громіздких правил. Перевагу слід надавати тим іграм, які передбачають участь у них більшості дітей класу, швидку відповідь, зосередження довільної уваги.

Ігри, які використовуються на уроці «Я і Україна» (природознавство), класифікують за дидактичними навантаженнями:

- ігри, які сприяють формуванню вміння класифікувати;
- ігри, мета яких перевірка правильності сформованих уявлень;
- ігри, спрямовані на виявлення природних зв'язків, сутність явищ;
- ігри, спрямовані на формування вміння орієнтуватися на місцевості.

Переважають сюжетно-рольові, ігри-вправи. Вони можуть бути тільки в словесній формі; поєднувати слово і практичні дії; поєднувати слово й наочність; поєднувати слово і реальні предмети.

Дуже цікавими є географічні подорожі за допомогою карти. Під час «подорожі» діти дізнаються про міста і села, про будівництво

гідроелектростанцій, зрошувальних систем, розвиток сільського господарства. Під час «подорожі» крім карт використовують й інші види унаочнення: настінні таблиці і картини, діапозитиви, фрагменти діафільмів, натуральні об'єкти, які допомагають конкретизувати уявлення. Подача нового матеріалу у вигляді подорожі збуджує емоції дітей, розширює кругозір, викликає почуття гордості за свою Батьківщину.

Використання ребусів, кросвордів, чайнвордів, шарад, анаграм – важливий засіб розвитку інтересу молодших школярів. Вони викликають позитивні емоції учнів, підвищений інтерес до виучуваного, є цікавими формами перевірки засвоєння фактичного матеріалу. Гра зі словами є помічником класоводів, оскільки вона збагачує словниковий запас дітей, активізує мислення, тренує пам'ять, розвиває загальну ерудицію, розширює обсяг знань, допомагає в інтелектуальному спілкуванні, є надійним засобом психологічного розвантаження розумової праці школярів.

Кросворди складають на базі основного програмного матеріалу із зашифрованими природознавчими поняттями і термінами. Та на уроці кросворди мають бути цілеспрямовані не на перевірку загальної ерудиції учнів, а на краще засвоєння ними фактичного матеріалу.

Значне місце серед засобів, що сприяють активізації пізнавальної діяльності молодших школярів належить загадкам. До кожної програмової теми курсу «Я і Україна» (природознавство) можна дібрати загадки, що характеризують виучуваний об'єкт чи явище.

На увагу заслуговують також міфи, легенди як жанр народної творчості. Доцільно ознайомити молодших школярів з різноманітними історіями з життя рослин, використовуючи народні легенди та повір'я. Дізнавшись про легенду – історію певної рослини, можна запропонувати учням скласти легенду про іншу квітку, або історію рослини, яку розглядали на уроці.

Краса природи оспівується в творах багатьох письменників. Саме цими творами може користуватись вчитель на уроках «Я і Україна».

Неоціненна роль ігор сенсорному розвитку учнів сприяють розвитку спостережливості, творчої здібності, винахідливості, самоствердження, наполегливості, прагнення до успіху.

Уроки з застосуванням ігор стають радісними, захоплюють учнів, підштовхують до пошукової діяльності, ставлять перед завданням вирішити проблемну ситуацію, знайти самостійного рішення. Систематичне включення цікавого матеріалу в уроки, допомагає як збагатити, урізноманітнити навчально-виховний процес, а й змушує дітей інакше подивитись світ довкола себе.

Отже, гра в молодшому шкільному віці продовжує займати значне місце. Вона сприяє освоєнню навчальної діяльності, у найбільш повному вигляді, формується лише наприкінці навчання у початковій школі.

Застосування ігор й ігрових ситуацій у процесі навчання взагалі і у навчанні природознавства зокрема обґрунтоване психофізіологічними особливостями дитини.